

הצלת הולד במיתת אם

השאלה:

תשובה:

האם מותר לבצע נתוח קיסרי באשה מתה, כדי להציל את הולד?

הבעיזח הקשורות בנושא זה הן:

א. אפשרות קביעת רגע המות של המעוברת;

ב. סכויי ההזדאקה של הולד.

במסכת ערכין (ז, א) אמר שמואל: "האשה שישבה על המשבר ומתה

בשבת, מביאין סכין ומקרעין את כריסה, ומוציאין את הולד". כך גם

נפסק להלכה ברמב"ם ובשולחן ערוך.

א. אבן, הרמ"א (אורח-חיים, סימן ש"ל, סעיף ה') מוסיף:

"ומה שאין נוהגים עכשיו כן, אפילו בחול, משום דאין בקיאין

במיתת האם בקירוב כל-כך, שאפשר לולד לחיות".

לדעת המחבר, כנראה ידעו הקדמתנים סימנים מזויזקים לקביעת

רגע המות אשר נשתכח בזמן הרמ"א.

חנה החתם-סופר (חלק יורה-דעה, סי' של"ח) קבע שלושה

קריטריונים לרגע המות: הפסקת פעילות מערכת העצבים, הפסקת

מחזור הדם, הפסקת המנגנון הרספירטורי. וכיום יש בידי הרופאים

אמצעים ורדישים ומשוכללים, שיכולים לסייע בקביעת קריטריונים

אלו, כגון א.א.ג. ודא.ק.ג.

"הרופא המשתמש בדרכי הבריקה החרישות, יוכל לקבוע את המות

בהרבה מקרים ורוך זמן קצר מאוד, ולהבדיל בין מות להחעלפות,

וכך נחלש והולך תוקף חששו של הרמ"א".

ב. "גם בענין הצלת חיי הולד התקדם המדע הרפואי החריש התקדמת

ניכרת". אפשר לקבוע את חיותו ע"י האזנה בטטוסקופ וע"י בדיקת

א.ק.ג. של הולד. כמו-כן קיימים אמצעי-הזדאקה משוכללים כמו

מסתת הנשמה, אינקובטור חרופות. "לדעת מומחים אפשר להציל

ע"י נתוח קיסרי עד עשרים דקה אחרי מות האם".

מסקנה:

"לפי זה יקל על פרסקי ימינו לסמוך על הרופאים ולהחזיר עטרה ליושנה,

למימרא של שמואל ולדעת הפרסקים הראשונים. כמו-כן עלינו להבניט

בחשבון, שסאיך אנו מקיימים בכך מצוות הצלת נפשות כאשר גדלים

בימינו הסכויים להציל את חיי הולד".

(ד"ר י. לוי, המעין, תמוז, תשל"א)

שו"ת הרדב"ז, סי' תרצ"ה; מור וקציעה, או"ח סי' שכ"ח; הרפואה
והיהדות, עמ' 22; שו"ת הרמ"א סי' ה'; פתחי-תשובה, סי' שס"ד
סק"ה; שו"ת השיב משה, זאו"ח סי' י"ג; שו"ת דברי חיים, ח"ב סי'
קל"ד; ועוד.